

СТАН РИНКУ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ ТА ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

***ПІВЕНЬ А.В., * АСИСТЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Останніми роками взаємозв'язок українського і світового ринків олійних культур та продуктів їх переробки стає все тіснішим, що пов'язано з входженням України до числа світових лідерів з виробництва насіння соняшнику, соняшникової олії та шроту. Україна наразі є одним із світових лідерів-виробників насіння соняшнику та соняшникової олії випереджаючи своїх головних конкурентів – Аргентину та Росію.

На сьогоднішній день олійна галузь є однією з найбільш провідних та інвестиційно привабливих галузей сільського господарства, яка стрімко розвивається, і є бюджетоформуючою галуззю АПК з потужним експортним потенціалом. Саме ця галузь дозволяє нашій країні утримуватись у трійці світових лідерів, а соняшникова олія – це, можливо, єдиний вид української сільськогосподарської продукції, який як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках є рентабельним, саме тому нарощування обсягів виробництва насіння соняшнику – це одна з головних задач, що постає перед сільгоспвиробниками. Проте, виробники повинні орієнтуватись на світовий ринок готових продуктів, а не сировини.

Щороку Україна закріплює свої позиції на світовому ринку виробників насіння соняшнику та соняшникової олії. У структурі експорту окрім олії первинного добування, додалися також і олія фасована глибокої очистки, майонез і маргаринова продукція.

Маючи такі позитивні тенденції, виробники та переробники олієсировини повинні не тільки утримати ці позиції на внутрішньому та світовому ринках, а й намагатися завоювати звання стабільного лідера.

** Науковий керівник – професор Мазнев Г.Є.*

Ефективність вирощування соняшнику в Україні та Харківській області

	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009
1. Виробництво соняшнику (тис. тонн)							
Україна	2570,8	3457,4	4706,1	5324,3	4174,4	6526,2	6364
Харківська області	247,9	342,4	300,5	376,6	489,7	586,6	618,5
Структура, %	9,6	9,9	6,4	7,1	11,7	9,0	9,7
2. Урожайність соняшнику (ц /га)							
Україна	15,8	12,2	12,8	13,6	12,2	15,3	15,2
Харківська області	17,6	14,4	11,0	14,0	17,7	18,0	18,0
3. Площа з якої зібрано соняшник (тис. га)							
Україна	1626,3	2841,6	3689,1	3911,7	3411,4	4279,5	4232
Харківська області	141,0	237,8	274,0	269,9	276,1	326,4	345,7
4. Рентабельність, %							
Україна	236,5	52,2	24,3	20,7	75,9	18,4	41,4
Харківська області	255,2	74,7	26,0	20,7	86,6	14,6	45,5

* Держкомстат України

Валовий збір соняшнику є одним з основних показників, який характеризує його виробництво. Від його величини залежить обсяг реалізації продукції, рівень його собівартості, сума прибутку, рівень рентабельності, а також стан господарств і переробних підприємств в Україні в цілому.

Виробництво насіння соняшнику в Україні у 2009 році господарствами усіх категорій збільшилось порівняно з 2000 роком на 84 % (з 3457,4 до 6364 тис. тонн), в Харківській області на 80 % (з 342,4 до 618,5 тис. тонн) відповідно, що в основному зумовлено збільшенням площ збирання (майже на 50 % за цей же період), а ніж підвищенням урожайності. Проте рентабельність виробництва зменшилась майже на 20 %. Проте не зважаючи на це вирощування соняшнику і його переробка нині формують одну з найбільших галузей агропромислового комплексу нашої країни.

Стале функціонування ринку насіння соняшнику та соняшникової олії забезпечує економічний механізм, що включає три основні чинники: попит, пропозицію і ціни.

Попит на насіння сояшнику та сояшникову олію необмежений і випереджає пропозицію та протягом останнього десятиріччя постійно підвищується як на внутрішньому, так і на світовому ринках. Ціни на нього постійно зростають і пов'язані з високим попитом з боку експортного ринку.

Визначення рівня конкурентоспроможності насіння сояшнику та продуктів його переробки є початковим етапом планування діяльності та розробки стратегії конкурентоспроможності усєї галузі, а ефективне підвищення його виробництва можливе в результаті досягнення високої якості насіння сояшнику, підвищення рівня урожайності культури за умови переведення галузі на інтенсивний шлях розвитку, докорінного зміцнення ресурсної бази та забезпечення застосування прогресивної технології, поліпшення культури землеробства й проведення повного циклу технологічних операцій в строго визначені строки.